

NAUCZYCIELSKIE ŚWIADCZENIA KOMPENSACYJNE

Świadczenia kompensacyjne zostały uregulowane w ustawie z dnia 22 maja 2009 r. (Dz. U. z 2009 r. Nr 97, poz. 800 z późn. zm.) o nauczycielskich świadczeniach kompensacyjnych. Ustawa określa warunki nabywania i utraty prawa do nauczycielskich świadczeń kompensacyjnych, zasady ustalania wysokości świadczeń, zasady postępowania w sprawach o świadczenia, zasady wypłaty świadczeń, zasady finansowania świadczeń.

Art. 3 przytoczonej ustawy wskazuje, iż **prawo do świadczenia na warunkach i w wysokości określonych w ustawie przysługuje nauczycielom zatrudnionym w:**

- ✚ publicznych i niepublicznych przedszkolach,
- ✚ szkołach publicznych i niepublicznych o uprawnieniach szkół publicznych,
- ✚ publicznych i niepublicznych placówkach kształcenia ustawicznego, młodzieżowych ośrodkach wychowawczych, młodzieżowych ośrodkach socjoterapii, specjalnych ośrodkach szkolno-wychowawczych oraz specjalnych ośrodkach wychowawczych dla dzieci i młodzieży wymagających stosowania specjalnej organizacji nauki, metod pracy i wychowania, a także ośrodkach rewalidacyjno-wychowawczych umożliwiającym dzieciom i młodzieży (o których mowa w art. 36 ust. 17 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. prawo oświatowe (Dz. U. z 2017 poz. 59)), a także dzieciom i młodzieży z niepełnosprawnościami sprzężonymi, z których jedną z niepełnosprawności jest niepełnosprawność intelektualna, realizację odpowiednio obowiązku (którym mowa w art. 31 ust. 4 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. prawo oświatowe (Dz. U. z 2017 poz. 59)) obowiązku szkolnego i obowiązku nauki;
- ✚ placówkach zapewniających opiekę i wychowanie uczniom w okresie pobierania nauki poza miejscem stałego zamieszkania.

Zgodnie z art. 4 ustawy o nauczycielskich świadczeniach kompensacyjnych, **świadczenie przysługuje nauczycielom, którzy spełnili łącznie następujące warunki:**

1. osiągnęli wiek (tzn. jeśli nauczyciel ukończył):

- ✚ 55 lat - w latach 2009-2014;
- ✚ 55 lat w przypadku kobiet i 56 lat w przypadku mężczyzn - w latach 2015-2016;
- ✚ 55 lat w przypadku kobiet i 57 lat w przypadku mężczyzn - w latach 2017-2018;
- ✚ 55 lat w przypadku kobiet i 58 lat w przypadku mężczyzn - w latach 2019-2020;
- ✚ 55 lat w przypadku kobiet i 59 lat w przypadku mężczyzn - w latach 2021-2022;
- ✚ 55 lat w przypadku kobiet i 60 lat w przypadku mężczyzn - w latach 2023-2024;
- ✚ 56 lat w przypadku kobiet i 61 lat w przypadku mężczyzn - w latach 2025-2026;
- ✚ 57 lat w przypadku kobiet i 62 lata w przypadku mężczyzn - w latach 2027-2028;
- ✚ 58 lat w przypadku kobiet i 63 lata w przypadku mężczyzn - w latach 2029-2030;

✚ 59 lat w przypadku kobiet i 64 lata w przypadku mężczyzn - w latach 2031-2032.

2. mają okres składkowy i nieskładkowy wynoszący 30 lat, w tym 20 lat wykonywania pracy w wymiarze co najmniej 1/2 obowiązkowego wymiaru zajęć w:

- ✚ publicznych i niepublicznych przedszkolach;
- ✚ szkołach publicznych i niepublicznych o uprawnieniach szkół publicznych;
- ✚ publicznych i niepublicznych placówkach kształcenia ustawicznego, młodzieżowych ośrodkach wychowawczych, młodzieżowych ośrodkach socjoterapii, specjalnych ośrodkach szkolno-wychowawczych oraz specjalnych ośrodkach wychowawczych dla dzieci i młodzieży wymagających stosowania specjalnej organizacji nauki, metod pracy i wychowania, a także ośrodkach rewalidacyjno-wychowawczych umożliwiającym dzieciom i młodzieży (o których mowa w art. 36 ust. 17 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. prawo oświatowe (Dz. U. z 2017 poz. 59)), a także dzieciom i młodzieży z niepełnosprawnościami sprzężonymi, z których jedną z niepełnosprawności jest niepełnosprawność intelektualna, realizację odpowiednio obowiązku (którym mowa w art. 31 ust. 4 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. prawo oświatowe (Dz. U. z 2017 poz. 59)) obowiązku szkolnego i obowiązku nauki;
- ✚ placówkach zapewniających opiekę i wychowanie uczniom w okresie pobierania nauki poza miejscem stałego zamieszkania,

3. rozwiązali stosunek pracy.

Należy przy tym pamiętać, że nauczyciel pracujący u kilku pracodawców w celu otrzymania świadczenia kompensacyjnego musi rozwiązać stosunek pracy z każdym z tych pracodawców, niezależnie od wymiaru czasu pracy w jakim pracował. **Warunkiem koniecznym jest, aby ostatnim stosunkiem pracy dla nauczyciela przed przejściem na świadczenie kompensacyjne był stosunek pracy na stanowisku pedagogicznym.** Oznacza, to tym samym, że jeżeli nauczyciel pozostawał równocześnie w kilku stosunkach pracy u różnych pracodawców, w tym poza oświatą, to nauczyciel nabędzie prawo do świadczenia kompensacyjnego tylko wtedy, gdy pozostałe stosunki pracy pozostaną rozwiązane najpóźniej w dniu rozwiązania stosunku pracy w oświacie.

Uchwałą Sądu Najwyższego z dnia 27 kwietnia 2016 r. (syg. akt. III PZP 1/16) sąd orzekł, że warunek rozwiązania stosunku pracy jest spełniony także w przypadku, gdy umowa o pracę rozwiązuje się z upływem okresu, na jaki została zawarta (czyli w przypadku, gdy nauczyciel nie składa żadnego oświadczenia w celu rozwiązania umowy za wypowiedzeniem lub za porozumieniem stron).

Nauczycielom spełniającym warunki dotyczące wieku, wymaganego okresu składkowego oraz miejsca zatrudnienia **świadczenie kompensacyjne przysługuje również w przypadku rozwiązania stosunku pracy lub wygaśnięcia stosunku pracy z powodu:**

- ✚ rozwiązania stosunku pracy w wyniku likwidacji szkoły lub placówki albo częściowej likwidacji szkoły lub placówki;
- ✚ przeniesienia nauczyciela w stan nieczynny;
- ✚ przywrócenia do pracy nauczyciela pozostającego w stanie nieczynnym (podstawa prawna art. 20 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela (Dz. U. z 2016 r. poz. 1379 z późn.zm.)).

Należy zaznaczyć także, iż wykaz okresów, które uznaje się za okresy składkowe i okresy nieskładkowe został uregulowany w ustawie z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2016 r. poz. 887 z późn. zm.)

Zgodnie z art. 7 ustawy o nauczycielskich świadczeniach kompensacyjnych **prawo do świadczenia powstaje z dniem spełnienia warunków wymaganych do nabycia tego prawa**. W przypadku pobierania zasiłku chorobowego lub świadczenia rehabilitacyjnego prawo do świadczenia powstaje z dniem zaprzestania pobierania tego zasiłku lub świadczenia.

Art. 5 ustawy o nauczycielskich świadczeniach kompensacyjnych wskazuje, iż świadczenie stanowi równowartość kwoty będącej wynikiem podzielenia podstawy obliczenia emerytury, ustalonej w sposób określony w art. 25 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, przez średnie dalsze trwanie życia dla osób w wieku 60 lat, ustalone według obowiązujących w dniu zgłoszenia wniosku o przyznanie świadczenia tablic średniego trwania życia, o których mowa w art. 26 ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Jeżeli uprawniony jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego, przy ustalaniu podstawy obliczenia emerytury, składki na ubezpieczenie emerytalne, zewidencjonowane na jego koncie w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych, zwanym dalej „Zakładem”, zwiększa się przez pomnożenie wskaźnikiem korygującym 19,52/12,22, stanowiącym stosunek pełnej wysokości składki na ubezpieczenie emerytalne do wysokości zewidencjonowanej na koncie ubezpieczonego w Zakładzie.

Kwota świadczenia nie może być niższa niż kwota najniższej emerytury, o której mowa w art. 85 ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Świadczenie podlega waloryzacji na zasadach i w terminach przewidzianych dla waloryzacji świadczeń w art. 88, art. 89 i art. 93 ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Postępowanie w sprawie świadczenia wszczyna się na wniosek nauczyciela zgłoszony bezpośrednio lub za pośrednictwem płatnika składek w organie rentowym. Wniosek o świadczenie kompensacyjne znajduje się na stronie internetowej Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.

Natomiast art. 15 ustawy o nauczycielskich świadczeniach kompensacyjnych stanowi, iż decyzję w sprawie świadczenia wydaje i świadczenie to wypłaca:

- 1) organ rentowy właściwy ze względu na miejsce zamieszkania nauczyciela;
 - 2) organ rentowy właściwy ze względu na ostatnie miejsce zamieszkania nauczyciela w Rzeczypospolitej Polskiej, jeżeli zamieszkuje on poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej.
- Od decyzji w sprawie świadczenia przysługuje odwołanie do sądu, na zasadach określonych w art. 83 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, zwanej dalej „ustawą o systemie ubezpieczeń społecznych”.

Ustawa o nauczycielskich świadczeniach kompensacyjnych w art. 8 określa **przypadki, w których następuje ustanie prawa do świadczenia**. W związku z powyższym prawo do świadczenia ustaje z dniem:

- ✚ poprzedzającym dzień nabycia prawa do emerytury, która jest ustalona decyzją organu rentowego lub innego organu emerytalno-rentowego, określonego w odrębnych przepisach;
- ✚ poprzedzającym dzień osiągnięcia przez uprawnionego wieku emerytalnego, (60 lat –w przypadku kobiet, 65 lat – w przypadku mężczyzn), jeżeli uprawniony nie ma prawa do emerytury ustalonego decyzją organu rentowego lub innego organu emerytalno-rentowego, określonego w odrębnych przepisach;
- ✚ śmierci uprawnionego.

Podstawa prawna:

- ❖ ustawa z dnia 22 maja 2009 r. o nauczycielskich świadczeniach kompensacyjnych (Dz. U. z 2009 r. Nr 97, poz. 800 z późn.zm.);
- ❖ ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. prawo oświatowe (Dz. U. z 2017 poz. 59);
- ❖ ustawa z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela (Dz. U. z 2016 r. poz. 1379 z późn.zm.);
- ❖ ustawa z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2016 r. poz. 887 z późn. zm.);
- ❖ ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. 2016 r. poz. 963 z późn.zm).